Ορθόδοξη Οικουμενικότητα και Παγκοσμιοποίηση (Πρωτοπρ. Γεώργιος Μεταλληνός, Κοσμήτωρ Θεολογικής Σχολής Αθηνών)

Categories : ΘΕΟΛΟΓΙΑ

Date : 31 Οκτωβρίου, 2008

1. Οι Ορθόδοξοι ζούμε σήμερα μία από τις σημαντικότερες μετεξελίξεις της ιστορίας μας: από την ορθόδοξη οικουμενικότητα μεθιστάμεθα, ή ορθότερα εξιστάμεθα, στην νεοεποχίτικη παγκοσμιοποίηση. Η αυθεντική διαχρονικά κίνηση του Ελληνισμού στην συνάντησή του με τους «άλλους», την πολιτιστική ετερότητα, είναι καταφατική και αλληλοπεριχωρητική και ποτέ εξουσιαστική και δυναστικά αφομοιωτική. Δια της Εκκλησίας, ως σώματος Χριστού και εν Χριστώ κοινωνίας, διευρύνθηκε μετά τον Αλέξανδρο, η ελληνική οικουμενική συνείδηση. Η Πεντηκοστή οδήγησε σε ενότητα καθολική και πνευματική· την υπέρβαση κάθε διαίρεσης (φυλετικής, ταξικής, πολιτικής), με βάση την ισοτιμία και εν Χριστώ ισότητα όλων των ανθρώπων.

Τον δεύτερο αιώνα ο όρος οικουμένη εκκλησιοποιήθηκε. Ο Χριστός ονομάζεται «ποιμήν της κατά την Οικουμένην Καθολικής Εκκλησίας»[1]. Οι έννοιες οικουμενικός (γεωγραφικά) και καθολικός (πνευματικά) ταυτίζονται νοηματικά, σχετιζόμενες με την πληρότητα και παγκοσμιότητα της εν Χριστώ σωτηρίας[2]. Η Εκκλησία απ' αρχής έλαβε τον χαρακτήρα μιας Κοινοπολιτείας[3], όχι όμως ως παγκόσμιος-συμπαγής οργανισμός (όπως ο Παπισμός), αλλ' ως γαλαξίας τοπικών εκκλησιών, ως αστερισμών. Σ' αυτό το πλαίσιο λειτουργεί και η ιεραποστολή, ως διαρκής κλήση στην «ενότητα της πίστεως και την κοινωνίαν του αγίου Πνεύματος». Η εθνικότητα, ως συνείδηση της καταγωγής, δεν λειτούργησε διασπαστικά, διότι ιεραρχείται στο αιώνιο, την Πίστη. Δεν έμεινε, έτσι, χώρος στην ανάπτυξη ρατσιστικής συνειδήσεως. Μία διαχρονική ευθύγραμμη συνέχεια συνδέει την Πεντηκοστή με την ορθόδοξη απόφαση της εν Κωνσταντινουπόλει Συνόδου του 1872 (καταδίκη του εθνοφυλετισμού στη ζωή της Εκκλησίας). Μόνο μετά την εκφράγκευση της χριστιανικής Δύσεως η ιεραποστολή συμπορεύεται εκεί με την κατάκτηση και υποταγή, την αποικιοκρατία.
Η οικουμενική αυτή συνείδηση καθιερώθηκε και πολιτειακά μέσα στην **αυτοκρατορία της Νέας Ρώμης, την Ρωμανία**. Ο Μ. Κωνσταντίνος (†337) από

«ρωμαίος» έγινε ο πρώτος «ρωμηός» αυτοκράτορας, που εγκαινίασε και κρατικά την ρωμαϊκή οικουμενικότητα και παγκοσμιότητα, ως «επώνυμον του Χριστού πολιτείαν». Μέσω της Ορθοδοξίας συντελέσθηκε η μετάβαση από το «έθνος άγιον» της Α' Πέτρου (2, 9) στο «Γένος των Ρωμαίων», των πολιτών της ελληνορθόδοξης Ρωμανίας[4]. Μία νέα οικουμενική συγγένεια διαμορφώθηκε, η εν Χριστώ συγγένεια των ορθοδόξων πολιτών της Νέας Ρώμης[5]. Κρατικό θεμέλιο δεν ήταν πια η εξουσία, αλλά η Ορθοδοξία. Η έννοια του «λαού του Θεού» (του οικουμενικού σώματος) συνιστά την αυθεντική έκφραση της ισονομίας του σώματος του Χριστού.
Αυτή η συνείδηση συνεχίζεται στην Ορθοδοξία. Όπου βιώνεται η ορθόδοξη πίστη, εκεί σώζεται και η ρωμαίικη οικουμενικότητα και παναδελφότητα. Το εκκλησιαστικό σώμα, όταν μένει πατερικά ορθόδοξο, διασώζει την οικουμενικότητα της Ρωμανίας, με ενωτικό σύνδεσμο την Πίστη. Το από τον ιγ' αιώνα σύμβολό της, ο δικέφαλος αετός, είναι το σύμβολο και της ιδέας της οικουμενικότητας.

2. Κυρίαρχο φαινόμενο των καιρών μας είναι η παγκοσμιοποίηση, ως αντιπρόταση μάλιστα οικουμενικότητας[6]. Είναι ο κόσμος της PAX AMERICANA, που εντάσσει στανικά σύνολη την ανθρωπότητα σε ένα παγκόσμιο σύστημα πολιτικής και αξιών, που ελέγχει και διαμορφώνει καθολικά, μέσω της πολιτιστικής αφομοίωσης, τον άνθρωπο και την κοινωνία, για την δημιουργία του πλανητικού ανθρώπου και της πλανητικής κοινωνίας. Ο δρόμος αυτός περνά από την παγκόσμια ισοπέδωση και τον εξουθενωτικό έλεγχο, που ασκεί η Υπερδύναμη με τους μηχανισμούς της. Αυτή η όψη της παγκοσμιοποίησης, η πνευματική-πολιτιστική, απασχολεί περισσότερο τον Ορθόδοξο, διότι σ' αυτήν φαίνεται και η δαιμονικότητά της. Γι' αυτό και ο όρος «παγκοσμιοποίηση» έγινε terminus technicus, για να δηλώνεται το πνεύμα και η σάρκα της Νέας Εποχής (New Age) και των στοχοθεσιών της.
Η παγκοσμιοποίηση στο πολιτιστικό επίπεδο ανατρέπει τα συστατικά της χριστιανικής οικουμένης. Διατηρεί φαινομενικά μια επίφαση ιστορικής συνέχειας, στην ουσία όμως σήμερα την θέση της ρωμαϊκής οικουμένης έλαβε η εξουσία της Υπερδύναμης· την θέση του ελληνοχριστιανικού πολιτισμού το φραγκοτευτονικό παράδειγμα του Χάντιγκτον και την θέση του Χριστιανισμού μία νέα παγκόσμια θρησκεία, η εξαπλούμενη ΠΑΝΘΡΗΣΚΕΙΑ, με σαφή πανθεϊστικό και αποκρυφιστικό χαρακτήρα. Το ουσιώδες σ' αυτή την συνάφεια είναι, ότι μέσα στην πολυωνυμία του αναμενόμενου υδροχοϊκού Μεσσία, αθετείται η μοναδικότητα και αποκλειστικότητα στην σωτηρία (για μας θέωση, πρβλ. Πράξ. 4, 23) του ενανθρωπήσαντος Θεού-Λόγου και επιβάλλεται η ισοπεδωτική εξίσωση όλων των θρησκευμάτων, ως ισόκυρων δυνατοτήτων σωτηρίας!
Όχι άστοχα νοείται η παγκοσμιοποίηση ως πολτοποίηση των πάντων, «πλανητική λεηλασία» και «γενικευμένη εμπορευματοποίηση προσώπων και πραγμάτων». Εξ άλλου, στον μητροπολιτικό της χώρο, τις ΗΠΑ, ανανεώθηκε η φραγκική-μεσαιωνική φεουδαρχία, με την ανάδυση της συνειδήσεως μιας «φυσικής» αριστοκρατίας πολιτών πρώτης κατηγορίας (των Αμερικανών), προορισμένων να εξουσιάζουν τον κόσμο. Οι άλλοι Λαοί γίνονται έτσι μια παγκόσμια κοινωνία υποτελών (subjects),

στά όρια ενός γενικευμένου ολοκληρωτισμού, που εκφράζεται στρατιωτικοπολιτικά με τον όρο «ΝΕΑ ΤΑΞΗ». Ή φράγκικη ολοκληρωτική νοοτροπία του δυτικοευρωπαϊκού μεσαίωνα αναβιώνει, ενδεδυμένη μεταφυσικά με τον αυγουστίνειο «προορισμό» (Praedestinatio). Την ρατσιστική φραγκοτευτονική συνείδηση συνεχίζει η μονοκρατορία των ΗΠΑ, ενσαρκώνοντας την απαίτηση για «παγκόσμιο πρωτείο εξουσίας» και αλάθητη ηγεσία. Μετά από μακρούς αγώνες το παπικό μεσαιωνικό πνεύμα τού διαβόητου «dictatus Papae»[7] σφετερίσθηκε η παγκόσμια πολιτική ηγεσία[8], έστω και αν δεν το αρνήθηκε ποτέ και ο Πλανητάρχης Νο 2, όπως διεθνώς καλείται από την δεκαετία του 1990, ο Πάπας.

Με την ενσάρκωση του Θεού-Λόγου «υπό μίαν βασιλείαν εγκόσμιον τα έθνη εγένοντο» (Κασσιανή υμνογράφος, Θ' αι.). Αλλά και σήμερα τα «έθνη» γίνονται υπό μίαν «παγκόσμιον δεσποτείαν», εντασσόμενα όμως σε ένα ειδικά προσαρμοσμένο παγκόσμιο πολιτικό και οικονομικό σύστημα, υπό τον μόνιμο και ολοκληρωτικό έλεγχο της κοσμοκράτειρας δύναμης. Έτσι, ο κόσμος όλος εντάσσεται μεν προοδευτικά σε «μία ποίμνη» (Ιω. 10, 16), «ποιμήν» όμως της οποίας δεν είναι ο Χριστός. Το πρόβλημα για μας τους Ορθοδόξους γίνεται ακόμη συνθετότερο, αν αναλογισθούμε, ότι στους μηχανισμούς της Νέας Εποχής, εμπλέκονται και ο Παπισμός και οι Προτεσταντισμοί. Η Οικουμενική Κίνηση αποδείχθηκε προοδοποίηση της Πανθρησκείας, του «Ευαγγελίου» της «Νέας Εποχής»[9]. Απτές επιβεβαιώσεις της Πανθρησκείας είναι οι διαθρησκειακές συναντήσεις[10], όχι ως επιστημονικοί θρησκειολογικοί διάλογοι, νομιμοποιούμενοι οπωσδήποτε, αλλ' ως συμπροσευχές και εκφράσεις ενότητος υπό την ηγεσία του Πάπα και a priori καταξίωση των διαφόρων θρησκευμάτων ως εκφάνσεων της μιας σωστικής Αλήθειας.
Σ' αυτή την διάστασή της, η νεοεποχίτικη παγκοσμιοποίηση συνιστά, αδιαμφισβήτητα, πρόκληση ισχυρή για την **Ορθοδοξία και τον Ελληνισμό**, που έχει συνδεθεί ιστορικά μαζί της. Όποια, συνεπώς, υποχώρηση στις παπικές και προτεσταντικές αξιώσεις, (όπως συνέβη και εδώ στην Ελλάδα το 2001 και το 2005)[11] , αποκαλύπτει ή άγνοια των πραγμάτων (κάτι απίθανο) ή θλιβερή άμβλυνση των συνειδήσεων και απροκάλυπτη ταύτιση με την πλάνη, που φθάνει μέχρι την έμπρακτη απεμπόληση της πατερικότητας, δηλαδή της Ορθοδοξίας.
Η Πανθρησκεία δημιουργεί πλαστή συνείδηση ενότητας, είναι όμως αναίρεση της μοναδικότητας της Ορθοδοξίας ως δυνατότητας σωτηρίας. Η Παγκοσμιοποίηση, στην πνευματική της διάσταση, σημαίνει πλήρη απο-ορθοδοξοποίηση και ολοτελή εκφράγκευση-εκδυτικισμό, που δεν επέρχεται με την τεχνολογία, αλλά με την αποδοχή ενός τρόπου δήθεν χριστιανικής υπάρξεως, που δεν μπορεί να σώσει. Όπως έλεγε σε ανάλογη περίπτωση ο ορθόδοξος πολιτικός του ΙΘ' αι. Γεώργιος Τυπάλδος - Ιακωβάτος για την Γερμανία της εποχής του: «πολλή θρησκεία, αλλά καθόλου Χριστός»!

3. Η πατερική Ορθοδοξία είναι η μόνη ανάσχεση σ' αυτή την αλλοτριωτική κίνηση και γι' αυτό η Νέα Εποχή ζητεί να την εξουθενώσει ή αχρηστεύσει, ή με την φυσική

καταστροφή της (π.χ. Σερβία) ή με την εσωτερική άλωσή της, δια της εξαγοράς και εξουδετερώσεως των Ηγετών της. Η Δυτική προπαγάνδα διατηρεί και συνεχίζει τις ίδιες μεθόδους[12].

Στους βασικούς στόχους της Παγκοσμιοποίησης και της Νέας Εποχής καταλέγεται η εξαφάνιση κάθε εθνικής ιδιοπροσωπίας. Οι δυνάμεις, που τον ΙΘ' αι. δημιούργησαν το πρόβλημα των εθνοτήτων, έφθασαν σήμερα, μέσω του μαρξιστικού διεθνισμού, στην νεοεποχίτικη ανεθνικότητα, που ομοιάζει μεν επιφανειακά με την ρωμαίικη υπερεθνικότητα, αλλά δεν ταυτίζεται μαζί της, διότι δεν ιεραρχεί την εθνικότητα στην υπερεθνικότητα, αλλά ισοπεδώνει τις εθνικότητες και τις καταργεί. Νεκρώνονται έτσι οι αξίες της πατρίδας, του έθνους, του κοινού προγονικού πολιτισμού, για την κυριάρχηση και επιβολή του παραδείγματος των ΗΠΑ: έθνος ανεθνικό και γένος άπατρι, με συνδετική δύναμη οικονομικές αξίες (το δολλάριο ή το ευρώ), δηλ. τον οικονομισμό. Σ' αυτό το πρότυπο ανταποκρίνεται και το διαβόητο πια βιβλίο ιστορίας, της ΣΤ' Δημοτικού. Εν τούτοις, όπως ορθά ομολογείται, μόνο μέσα από την εθνικότητα βιώνεται ομαλά η υπερεθνικότητα[13]. Η προπαγανδιζόμενη από τις εκσυγχρονιστικές ομάδες όλων των πολιτικών παρατάξεών μας «πολυπολιτισμικότητα» είναι στην ουσία νεοεποχίτικου τύπου ανεθνικότητα, που γεννά συνείδηση απάτριδος, για να γίνουμε «υπήκοοι» δηλ. υποκείμενοι της Υπερδύναμης και της Νέας Τάξης. Στην Οθωμανική δουλεία μέσα στο ρωμαίικο μιλλέτι (Rum Milleti), συνεχίσαμε την οικουμενική μας συνείδηση της αυτοκρατορίας της Νέας Ρώμης ως «πρωτότοκοι εν πολλοίς αδελφοίς» (Ρωμ. 8, 29) μεταξύ των λοιπών Ορθοδόξων λαοτήτων. Στην κατά τον μακαριστόν Μάνο Χατζιδάκη «νέα μας τουρκοκρατία»[14] σήμερα γινόμασθε πάλι ραγιάδες, χωρίς όμως προσωπικότητα και συνείδηση ενότητος, λόγω της απώλειας της εθνικής μας ταυτότητας.

4. Με την παγκοσμιοποίηση (την απειλή μας από το μέλλον), συνδέεται άμεσα στον χώρο μας ο νεοπαγανισμός (απειλή από το παρελθόν), ως σύμπτωμα της Νέας Εποχής. Δεν πρόκειται για ένα ρεύμα στα όρια έστω ενός «ιδιότυπου εθνικισμού και προγονοπληξίας», αλλά για μια «καθαρά νεοεποχίτικη μόδα», «ένα καινοπαγές εισαγμένο είδος, που δεν εκφράζει την λαϊκή ψυχή και δεν έχει σχέση με την λαϊκή παράδοση, αλλά με μια παγανιστική διεθνή». Οι νεοπαγανιστές μας, συνδεόμενοι με ξένα κέντρα και παράκεντρα νεοεποχίτικης εξουσίας, «εργάζονται αντεθνικά και ανθελληνικά»[15]. Μόνο ο πατερικά ορθόδοξος, ο «καθαρός τη καρδία» (Ματθ. 5, 8), αποκτά συνείδηση αυτής της καταλυτικής πορείας. Ο οικουμενιστής «ορθόδοξος» όχι, διότι έχει ήδη αιχμαλωτισθεί στα δίκτυα της Νέας Εποχής μέσω του διαχριστιανικού και διαθρησκειακού οικουμενισμού. Σε κάποιους βέβαια, υπάρχει η αισιόδοξη εντύπωση δυνατότητας μετάβασης «από την παγκοσμιοποίηση στην παγκοσμιότητα». Μόνο όμως ευχετικά μπορεί να διατυπώνεται αυτός ο λόγος, διότι φρονούμε ταπεινά, ότι τα δύο αυτά μεγέθη είναι «άλλο και άλλο» και γι' αυτό

αλληλοαποκλειόμενα. Η Νέα Εποχή, σε όλες της τις εκφάνσεις, είναι ισοδύναμη πτώση με εκείνη του Παπισμού, που γέννησε τον σημερινό δυτικό κόσμο[16]. Αυτό, βέβαια, δεν σημαίνει άρνηση μιας ορθόδοξης ιεραποστολής σ' αυτόν τον νέο κόσμο, που έχει ανοιχθεί μπροστά μας. Η ιεραποστολή όμως προϋποθέτει επανεύρεση της οικουμενικότητάς μας, κάτι που δεν μπορεί φυσικά να γίνει με την κατ' επίφαση Οικουμενική Κίνηση και τους κατευθυνόμενους διαχριστιανικούς διάλογους. Το αποστολικό θαύμα, που νοσταλγούν οι καλοπροαίρετοι Οικουμενιστές μας, είναι δυνατό φυσικά και στην εποχή μας, όπως και στην εποχή των Αποστόλων, αλλά μόνο με τις αγιοπνευματικές προϋποθέσεις εκείνων (Πεντηκοστή). Έτσι η **PAX ROMANA** μεταστοιχειώθηκε σε ρωμαίικη οικουμενικότητα. Αυτό όμως δεν είναι δυνατόν σήμερα, με την **PAX AMERICANA**, όταν εμείς έχουμε εκκοσμικευθεί και το «άλας έχει μωρανθή» (Ματθ. 5, 13). Ας μην αυταπατώμεθα! Η Παγκοσμιοποίηση σε όλες τις εκφάνσεις της είναι το «νέο», που καταβροχθίζει και αφομοιώνει την Ορθοδοξία, δεν την αναδεικνύει. Η νεοεποχίτικη πανθρησκεία δεν είναι η αναζητούμενη υπέρβαση, αλλά μετάβαση σε αδιέξοδα, ενδοκοσμικά και αιώνια.

Η Ορθοδοξία πορεύεται πάντα
διαλεκτικά στην ιστορία. Αυτό σημαίνει, αντιθετικά και συνθετικά.
Σύνθεση εδώ θα ήταν μόνο η μεταλλαγή της δαιμονικότητας της παγκοσμιοποίησης σε εν Χριστώ οικουμενικότητα. Αυτό όμως έχει σχέση με την ορθοδοξία των Ορθοδόξων και μάλιστα των Ποιμένων. Από την ηγεσία πάντα αρχίζει το πρόβλημα! Πόσο ορθόδοξοι δηλαδή είναι οι Ποιμένες και πόσο ορθόδοξα είναι τα κριτήρια τους. Σ' αυτό το σημείο διαπράττεται ένα τρομερό λάθος. Από την εκκλησιαστική ηγεσία τα πράγματα κρίνονται, κατά κανόνα, με μέτρο τις αποορθοδοξοποιημένες συνειδήσεις και όχι τα αυθεντικά οικουμενικά πρότυπα, τους Αγίους μας. Δεν πρόκειται, όπως πιστεύεται, για διαφορά συντηρητικών-φιλελευθέρων, που είναι μόνο ποσοτική. Αυτή η διάκριση γινόταν παλαιά και σήμαινε ποια πλευρά απορρίπτει περισσότερα ή λιγότερα από την παράδοση. Η διαφορά σήμερα είναι μεταξύ παραδοσιακών και αντιπαραδοσιακών, πατερικών δηλαδή και αντιπατερικών. Η σχέση με την αποστολική και πατερική παράδοση βαρύνει. Και το μόνο κριτήριο στη στάση μας απέναντι στις δυνάμεις της παγκοσμιοποίησης, στους διαθρησκειακούς ή διαχριστιανικούς διάλογους, είναι ακριβώς αυτό. Πόσο πατερικοί είμασθε! Αν δηλαδή στα πρόσωπά μας διαλέγονται οι Άγιοί μας και όχι η δική μας αλλοτρίωση με την ετερόδοξη αλλοτρίωση. Οι «ορθόδοξοι» έχουμε αγγίξει τα όρια του γενικευμένου χριστιανισμού της ετεροδοξίας και γι' αυτό έχουμε ταυτισθεί, ως ηγεσία περισσότερο, με τον παπισμό και τους προτεσταντισμούς, καταργώντας στην ουσία τον διάλογο μαζί τους. Η εκ μέρους μας ιδεολογικοποίηση και θρησκειοποίηση της πίστεως σε διαλόγους όχι ταυτότητας και υπαρκτικότητας, αλλά συναλλαγής, οδηγεί συνήθως στο να παρασυμβαλλόμεθα με τους φορείς της παγκοσμιοποίησης και να ομοιούμεθα αυτοίς (πρβλ. Ψαλμ. 48, 13). Χάνεται όμως, έτσι, κάθε έννοια αληθινού

διαλόγου Ορθοδοξίας και Ετεροδοξίας, αλλά και κάθε ελπίδα συναντήσεως στα όρια της παραδόσεως και εμπειρίας των Αγίων, που είναι η Ορθοδοξία. Θέσεις, όπως η εκκλησιαστικότητα του Παπισμού, η εξισωτική και η ισοπεδωτική «βαπτισματική θεολογία» στον οικουμενικό διάλογο, η δυνατότητα σωτηρίας στα διάφορα θρησκεύματα και η πρακτική εξίσωση της Ορθοδοξίας με αυτά, απλώς επιβεβαιώνουν την αποξένωση μας από την Πίστη και Παράδοση των Πατέρων μας, που όχι μόνο μας στερούν το δικαίωμα να εκπροσωπούμε την Ορθοδοξία των Αγίων μας, αλλά και μας καθιστούν υπευθύνους για την αύξηση του υπάρχοντος σκότους (Ματθ. 6, 23). Η υπέρβαση της Παγκοσμιοποίησης μόνο αγιοπνευματικά είναι δυνατή, αλλ' αυτό προϋποθέτει ζωή εν Αγίω Πνεύματι, δηλαδή Ορθοδοξία.

---

1. Μαρτύριον Πολυκάρπου, κεφ. ΧΙΧ.
2.Ο Θεός θέλει πάντας ανθρώπους σωθήναι και εις επίγνωσιν αληθείας ελθείν» (Α' Τιμ. 2, 4).
3. Βλ. **Χρ. Επ. Βούλγαρη**, Η ενότης της Αποστολικής Εκκλησίας, Αθήναι 1974. Για τις μετέπειτα εξελίξεις βλ. **Dimitri Obolensky**, The Byzantine Commonwealth (Eastern Europe, 500-1453). N. York 1974.
4. Βλ. **Π. Γ. Δ. Μεταλληνού**, Από την αυτοκρατορική ιδέα στην εθνική ιδέα, στο: Ελληνισμός Μετέωρος, Αθήνα 1992, σ. 7-29.
5. Στο ίδιο.
6. Βλ. **Ούλριχ Μπεκ** (μετάφρ. Γ. Παυλόπουλος), Τί είναι παγκοσμιοποίηση, Αθήνα 1999.
7. Είναι η πιστότερη
έκφραση του παπικού πνεύματος. Το ισχύον μέχρι σήμερα στην Παπική Εκκλησία κείμενο, κατά πνεύμα τουλάχιστον, συνέταξε ο Πάπας Γρηγόριος Ζ' ο Ιλδεβράνδης (1073-1085) και θεμελιώνει την παγκόσμια πολιτική και πνευματική εξουσία του Παπισμού. Βλ. **Βασιλείου Κ. Στεφανίδου**, Εκκλησιαστική Ιστορία, Αθήναι 1958, σ. 488 έ.έ. Χρ. Γιανναρά**,** Αλήθεια και ενότητα της Εκκλησίας, Αθήνα 1979, σ. 137, σημ. 75.
8. Το 1999, μετά την
σερβική τραγωδία, δηλώθηκε από τον Πρόεδρο των ΗΠΑ κ. Μπιλ Κλίντον και την υπουργόν των εξωτερικών κ. Μ. Ολπράιτ, ότι «για πρώτη φορά ουδεμία πλέον διαφορά υπάρχει μεταξύ εσωτερικής και εξωτερικής πολιτικής των ΗΠΑ» και ότι «η επιχείρηση Κόσοβο αποτελεί προμήνυμα αποστολών, που θα αναλάβει το ΝΑΤΟ κατά τον 21ον αιώνα πέρα από τα εδάφη των χωρών-Μελών του»...
9. Ο μακαριστός Αρχιεπίσκοπος πρώην Αμερικής κυρός Ιάκωβος σε συνέντευξή του στην δημοσιογράφο κ. Μαίρη
Πίνη (Περιοδικό «Νέμεσις» Νοέμβριος 1999), είχε δηλώσει με κάθε

ευθύτητα και ειλικρίνεια: «Πρώτον, με πίκραναν οι πόλεμοι και δεύτερον η σχετική αποτυχία του Οικουμενικού Διαλόγου, ο οποίος απέβλεπε στην ένωση ή την προσέγγιση των Εκκλησιών και κατόπιν γενικότερα όλων των θρησκειών».

10. Άρχισαν επίσημα το 1986 στην Ασίζη της Ιταλίας και συνεχίζονται μέχρι σήμερα, αποδυναμώνοντας το φρόνημα και τις αντιστάσεις των μετεχόντων σ' αυτές Ορθοδόξων με την έμπρακτη καταξίωση του παπικού πρωτείου.

11. Το 2001 έγινε η επίσκεψη του Πάπα στην Ελλάδα για πρώτη φορά, με πρόσκληση -όπως απεδείχθη- του Προκαθημένου και της ιδίας της ιεράς Συνόδου. Ο Πάπας έγινε δεκτός ως γνήσιος επίσκοπος της Εκκλησίας και κατ' επέκταση ο Παπισμός ως Εκκλησία. Το 2005 η Εκκλησία της Ελλάδος για πρώτη φορά εδέχθη να λάβει χώρα στην Αθήνα η Συνέλευση του «Παγκοσμίου Συμβουλίου Εκκλησιών» (Π.Σ.Ε.) ως αναγνώριση -στην πράξη- του εκκλησιαστικού χαρακτήρα του.

12. Βλ. **π. Γ. Δ. Μεταλληνού,** Το ζήτημα της Μεταφράσεως της Αγίας Γραφής εις την Νεοελληνικήν κατά τον ΙΘ' αιώνα, Αθήνα 2004[2].

13. Plus c' est local et plus c' est universel» (Όσο πιο τοπικό είναι, τόσο είναι και πιο παγκόσμιο), είναι μια εύστοχη δήλωση του γάλλου κινηματογραφιστή Renoir. Βλ. **Κώστα Γ. Ζουράρι,** Βέβηλα-Κίβδηλα-Σκύβαλα, Αθήνα 2007, σ. 99. Πρβ. σ. 22 ε. (απόψεις σχετικές του ιστορικού Braudel).

14. Δήλωση του στο περιοδικό «Εικόνες» λίγο προ του θανάτου του.

15. Βλ. το σπουδαίο άρθρο του **Κ. Αθανασίου,** Ο ανθελληνισμός του Νεοπαγανισμού, περιοδικό ΡΕΣΑΛΤΟ, τ. 19, Ιούλιος 2007, σ. 48-50. Πρβλ. **π. Γ. Δ. Μεταλληνού,** Παγανιστικός Ελληνισμός ή Ελληνορθοδοξία; Αθήνα 2003, σ. 43 ε.

16. Ο παπικός σχολαστικισμός είναι η μήτρα, που διεμόρφωσε την μεταγενέστερη Ευρώπη. Βλ. Χρ. Γιανναρά**,** Ορθοδοξία και Δύση στη Νεώτερη Ελλάδα, Αθήνα 1992, σ. 21 ε.ε.

(«ΟΦΕΙΛΗ ΑΓΑΠΗΣ», ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΚΥΨΕΛΗ»)

(Πηγή: Ι.Μ. Παντοκράτορος Μελισσοχωρίου)

Διαβάστε περισσότερα άρθρα του π. Γεωργίου πατώντας εδώ